

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
PREHRAMBENO-TEHNOLOŠKI FAKULTET OSIJEK

Pravopisne i druge pogreške pri pripremi teksta na računalu

Osijek, 2020

Tijekom rada znanstveno-nastavno osoblje Prehrambeno-tehnološkog fakulteta Osijek svakodnevno se susreće sa studentskim seminarskim, završnim i diplomskim radovima. Najčešće, prvi korak je ispravljanje pravopisnih i tiskarskih pogrešaka. Ovaj tekst nisu pisali jezikoslovci te su pogreške svakako moguće.

Razmak: Između riječi u tekstu stavlja se jedan razmak. Riječ unutar navodnika ili zagrade piše se zajedno s ovim znakovima, dok se razmak piše iza i ispred navedenih znakova (npr. Sve je ovo dio uputa.).

Interpunkcija: Ispred znakova interpunkcije (. , ! ? : ; ...) ne dolazi razmak, dok nakon njih dolazi. To vrijedi i za titule – iza točke dolazi razmak (i pišu se malim slovom) npr. prof. dr. sc., a ne ~~prof.dr.sc.~~. U slučaju nabiranja, obavezno na kraju svake stavke staviti znak interpunkcije (zarez, točka-zarez ili točka, ako se radi o posljednjoj stavci).

Spojnica i crtica: Treba razlikovati spojnicu (-) i crticu (–). Spojnica je kratka crtica koja se piše zajedno s riječima između kojih stoji, najčešće u pisanju polusloženica (npr. Prehrambeno-tehnološki) i rastavljanju riječi na kraju retka. Riječi na kraju retka u obostrano poravnatom tekstu ne treba rastavljati. Polusloženice, (npr. Prehrambeno-
tehnološki) ako je potrebno, mogu se rastaviti samo na mjestu spojnice, a spojnica se tada piše i na kraju jednog retka i na početku drugoga. Crtica se piše odvojeno od riječi između kojih stoji (npr. 7 – 14 °C). Crtica se može zamijeniti s izrazom „od ... do ...“ (npr. od 7 do 14 °C), ali nikako i jedno i drugo (~~od 7—14 °C~~).

Brojevi: Brojevi do deset se u tekstu navode slovima (npr. ...sedam godina praćenja), dok se dvoznamenkaste i veće vrijednosti izražavaju brojevima. Ovo ne vrijedi za vrijednosti iza kojih stoji mjerna jedinica (npr. ...uzorci su čuvani na +4 °C). Između broja i mjerne jedinice se nalazi razmak. Rečenice nikada ne bi trebalo počinjati brojevima ispisanim brojkama (~~40 bodova je...~~), već slovima (Deset bodova je...; Godina 2008. bila je ...). Iza rednih brojeva (i arapskih i rimskih) uvijek dolazi točka, čak i kada slijedi koji drugi pravopisni znak. Redni brojevi se pišu bez spojnice i padežnog nastavka (npr. 13., a ne ~~13-tog~~ ili ~~13-tog~~). U hrvatskom jeziku se piše decimalni zarez (dok se u engleskom piše točka). U brojevima u tekstu iza tisućica ne stavlja se točka, već razmak, npr. 130 000 (u engleskom tekstu stavlja se zarez). Ako se koristi američka literatura treba paziti da *billion* označava milijardu (10⁹), a *trillion* označava bilijun (10¹²).

Pisanje datuma: Iza brojeva koji označavaju godinu u hrvatskom se jeziku piše točka. Datumi se pišu u obliku „13. prosinca 2009.“ (a ne ~~13. prosinac~~). Ako se datum piše bročano, ne pišu se vodeće nule (12. 3. 2009., a ne ~~12. 03. 2009.~~). Mjesto se od datuma odvaja zarezom, a kada ispred mjesta stoji prijedlog, zarez se ne piše (npr. Osijek, 9. lipnja 2009. ili U Osijeku 21. srpnja 2009.).

Kratice: Pri prvom spominjanju kratica u tekstu treba ispisati i puni naziv. Puni naziv se uvijek piše na izvornom jeziku. Dalje se u tekstu može koristiti samo kratica. Padežni nastavak od kratica odvaja spojnicom (PTF-a, PTF-u). Izvedenice od kratica mogu se pisati sa spojnicom, ali stručnjaci preferiraju pisanje po izgovoru (npr. PTF-ovac ili peteefovac).

U hrvatskom znanstvenom nazivlju postoji pravilo da se oznake (simboli) za mjerne jedinice, veličine, za kemijske tvari i sl. ne prevode. Oznaka za deoksiribonukleinsku kiselinu je DNA (od engl. deoxyribonucleic acid). Kao što oznaku za željezo, Fe, ne prevodimo u Že, oznaku za bakar, Cu, ne prevodimo u Ba, niti oznaku za adenzin-trifosfat, ATP (od engl.

adenosine triphosphate), ne prevodimo u ATF, tako nema nikakva valjana razloga ni da DNA prevodimo u DNK. Odlomak je preuzet iz članka u kojem su navedeni drugi primjeri čestih pogrešaka vezanih uz znanstveno nazivlje: [Portada T: Mediji i znanstveno nazivlje. U Mediji i znanost, str. 107-110. PressData i HRT, 2011.](#)

Vlastita imena i strane riječi: Vlastita imena i strane riječi se ne dekliniraju dodavanjem spojnice ispred padežnog nastavka! Kod muških imena dekliniraju se i ime i prezime (npr. djelo Alberta Einsteina), dok se kod ženskih deklinira samo ime (npr. rad Zlate Bartl).

U hrvatskom tekstu (to vrijedi i za ilustracije) ne treba koristiti engleske ili neke druge strane riječi. Izuzetak su strane riječi za koje ne postoji adekvatan izraz ili je stručnjacima prihvatljiviji strani naziv, ali tada ih je potrebno pisati kosim slovima.

Anders Celsius, po kojem je mjerna jedinica za temperaturu dobila ime, bio je šveđanin te je pogrešno rabiti 'Celzijev stupanj' kao da je riječ o latinskom (prez)imenu.

Pridjevi: Pridjevi postali od osobnih imena na dodatak „-ski“ pišu se prema izgovoru i malim slovom (npr. njutnovske tekućine). Posvojni pridjevi na „-ov, -ev, -in“ pišu se velikim početnim slovom i izvorno (npr. Newtonov zakon). Pridjevi nastali od latinskog superlativa (npr. optimalni, minimalni, maksimalni) ne mogu se komparirati (ne postoji ~~optimalniji~~, niti ~~najoptimalniji~~).

Buduće **vrijeme:** Ako se nenaglašeni prezent pomoćnog glagola htjeti nalazi ispred infinitiva koji završava na „-ti“, piše se puni infinitiv (npr. ću raditi, a ne ~~ću radit~~), ali ako se on nalazi iza infinitiva, piše se infinitiv bez „i“ (npr. radit ću, a ne ~~raditi ću~~). Glagoli koji završavaju na „-ći“ uvijek imaju puni infinitiv (npr. ići ću i ću ići).

Negacije: Pišu se odvojeno od glagola, osim kod **nemam, nemoj, nedostaješ, nestaješ**. Također prilozi i pridjevi koji se tvore od negacije i običnog pridjeva i priloga, pišu se **zajedno** (npr. nevjerojatno).

Riječi „slijedeći“ i „sljedeći“: **Sljedeći** je pridjev koji znači: koji slijedi, koji je idući na redu i dolazi uvijek uz imenice (npr. na sljedećoj stranici), dok je **slijedeći** glagolski prilog sadašnji glagola slijediti koji odgovara na pitanje „na koji način“, „kako“ (npr. slijedeći tebe, došao sam...).

Prijedlog s/sa: Prijedlog „sa“ dolazi samo ispred riječi koje počinju sa „s, š, z, ž“, ispred instrumentalnog oblika osobne zamjenice „ja“ (sa mnom) te ispred suglasničkih skupova teških za izgovor (npr. **bd, bz, čk, čl, čr, kć, ks, pč, ps, pt, tk, tm**).

Tok i tijek: Tok je kretanje u prostoru (npr. dijagram toka, tok električne struje, krvotok), a tijek je kretanje u vremenu (npr. tijek povijesti).

Na osnovu – na osnovi: U hrvatskom jeziku imenica „osnova“ ženskoga je roda i u lokativu može glasiti samo „na osnovi“.

Ishrana – prehrana – hranidba: Kad je riječ o ljudima, kažemo prehrana, no pravilno je reći ishrana bilja, a hranidba životinja.

Za ispravljanje gramatičkih i pravopisnih pogrešaka treba koristiti [pravopis hrvatskog jezika](#), a za pronalaženje pogrešaka u tekstu može poslužiti i alat za provjeru pravopisa i gramatike (*spell check*) u programu za pisanje.

Svoj tekst možete [provjeriti pomoću sučelja Hascheck](#), javne i besplatne internetske usluge pravopisne provjere teksta pisanog hrvatskim i engleskim jezikom. Za provjeru pisanja neke

riječi možete koristiti [rječnik Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje](#), dok [rječnička baza Hrvatskog jezičnog portala](#) navodi i značenje riječi.

Slijedeći ove savjete nadamo se da **sljedeći** put nećete pogriješiti.